

Warszawa, dnia 16 lutego 2024 r.

Czy dopuszczalna jest weryfikacja przez koordynatora zespołu radców prawnych opinii prawnej albo wyjaśnienie treści opinii prawnej sporządzonej przez radcę prawnego przebywającego na urlopie macierzyńskim lub sporządzenia nowej opinii prawnej w tej samej sprawie przez innego radcę prawnego?

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zakresu przedmiotowego zawodu radcy prawnego. Wskazać trzeba, że stosownie do postanowień art. 4 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 1166 z późn. zm.) wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej, to jest w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy. Ponadto radca prawny ma prawo sporządzania poświadczeń odpisów dokumentów za zgodność z okazanym oryginałem w zakresie określonym odrębnymi przepisami (art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych). Zaakcentowania przy tym wymaga, że zgodnie z treścią art. 2 powołanej ustawy pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana. Zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określa umowa zawarta między klientem a radcą prawnym (art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych).

Wskazać należy w tym kontekście na jedną z podstawowych zasad wykonywania zawodu oraz wartości i obowiązków etycznych radcy prawnego, zgodnie z którą radca prawny świadcząc pomoc prawną postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw (art. 8 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – dalej: KERP). Radca prawny zobowiązany jest przy tym wykonywać czynności zawodowe sumiennie oraz z należyłą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania (art. 12 ust. 1 KERP). Wśród podstawowych założeń dotyczących wzajemnych relacji między radcą prawnym a klientem jest oparcie ich na zaufaniu (art. 45 zd. 1 KERP).

W świetle powyższych regulacji sporządzenie opinii prawnej w określonej sprawie na zlecenie pracodawcy uznać należy co do zasady za obowiązek radcy prawnego wykonującego zawód w danej jednostce organizacyjnej na podstawie umowy o pracę.

Uwzględnienia w tym kontekście wymaga również brak związania poleceniem co do treści opinii prawnej (art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych), co stanowi jeden z przejawów ustawowych gwarancji niezależności radcy prawnego. Deontologicznym wyrazem tej zasady są w szczególności przepisy art. 7 KERP.

II.

Wyjaśnienia wymaga status koordynatora zespołu radców prawnych. Regulacja ustawowa w tym zakresie jest skromna i sprowadza się do przepisu zgodnie z którym jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce (art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych). Dopelnieniem postanowień ustawy są przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Zgodnie z art. 41 KERP radca prawny koordynujący pracę zespołu radców prawnych nie może naruszać ich niezależności w wykonywaniu zawodu poprzez merytoryczne ingerowanie w treść zajmowanego stanowiska co do prawa oraz samodzielności w prowadzeniu sprawy przed sądem lub innym organem orzekającym. Z kolei Regulamin wykonywania zawodu radcy prawnego w odniesieniu do koordynatora stanowi, co następuje:

§ 10.

1. *Radca prawny koordynujący pomoc prawną nie może naruszać samodzielności radców prawnych w świadczeniu pomocy prawnej.*

2. *Radca prawny koordynujący pomoc prawną powinien w szczególności:*

- 1) *uzgodnić ze współpracującymi radcami prawnymi system rozdzielania spraw i dbać o zgodne z ustaleniami rozdzielanie zadań zawodowych;*
- 2) *dbać o prawidłowy rozkład czasu pracy radców prawnych, uwzględniający potrzeby jednostki organizacyjnej oraz postanowienia ustawy o radcach prawnych;*
- 3) *dbać o ustalenie planu urlopów uwzględniającego potrzeby radców prawnych i jednostki organizacyjnej.*

W świetle powyższych regulacji nie należy do zadań koordynatora zespołu radców prawnych ocena pracy zawodowej radców prawnych wchodzących w skład koordynowanego zespołu. Wręcz przeciwnie – ustawa z dnia 6 lipca 1982r. jednoznacznie reguluje uprawnienia (kompetencje) w tym zakresie. Zgodnie z art. 16 ust. 1 powołanej ustawy oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych. Z kolei art. 22¹ stanowi, że do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez radcę prawnego uprawniona jest rada okręgowej izby radców prawnych, a kontrolę tą przeprowadzają i oceny dokonują wizytatorzy powołani przez radę spośród radców prawnych.

W konkluzji wskazać należy, że w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych koordynator zespołu radców prawnych nie jest uprawniony do oceny opinii prawnej wydanej przez innego radcę prawnego. Sporządzenie opinii prawnej jest bowiem jednym z aspektów pracy zawodowej radcy prawnego. W konsekwencji jej ocena może zostać uznana za przekroczenie uprawnień koordynatora zespołu. Nadmienić należy, że niedopuszczalność oceny pracy zawodowej radców prawnych przez koordynatora zespołu radców prawnych była przedmiotem wypowiedzi Komisji Etyki

i Wykonywania Zawodu. Nie ma jednak przeszkód, aby radca prawny sporządził opinię prawną w sprawie uprzednio opiniowanej przez innego radcę prawnego.

III.

Uwzględniając stan faktyczny przedstawionej sprawy Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych pragnie zwrócić jednak uwagę, że wskazano w nim, że „[w] okresie nieobecności tego radcy prawnego zostałam poproszona, jako koordynator, o weryfikację opinii prawnej sporządzonej przez tę osobę w 2019 r. (z wyjaśnieniem, że uzasadnienie prawne tej opinii jest niezrozumiałe i nieprzekonujące, choć sam wniosek opinii prawnej jest jasny) bądź wyjaśnienie jej treści lub sporządzenie nowej opinii prawnej przez innego radcę prawnego.

W konsekwencji powinno spełniać oczekiwania pracodawcy sporządzenie nowej opinii prawnej w sprawie przez innego radcę prawnego, czy wyjaśnienie jej treści (jeśli jest to możliwe) zwłaszcza, że co do zasady taką czynność należy uznać za zgodną z istotą wykonywania zawodu, odpowiada ona oczekiwaniom pracodawcy (przyjąć należy, na podstawie przedstawionego stanu faktycznego, że pracodawca oczekuje oceny pod względem prawnym określonego stanu faktycznego, jednocześnie w komunikatywny sposób), a jednocześnie – *a priori* – nie można uznać jej za sprzeczną z ustawą z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych, jak również zasadami etyki radcy prawnego i zasadami wykonywania zawodu sformułowanymi w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego oraz Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z opisu stanu faktycznego wynika, że weryfikacja opinii jest jednym z kilku oczekiwań pracodawcy, natomiast nie jest jedynym rozwiązaniem problemu, którego istota sprowadza się do potrzeby sporządzenia opinii prawnej w sprawie, która ostatnio była opiniowana w 2019r. Z przyczyn wskazanych wyżej koordynator zespołu radców prawnych powinien powstrzymać się od oceny sporządzonej przez innego radcę prawnego opinii, zwłaszcza, że z uwagi na upływ czasu od sporządzenia poprzedniej opinii w sprawie za uzasadnione uznać należy oczekiwanie sporządzenia nowej opinii.

Za nieuzasadnione, w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych uznać należy weryfikowanie opinii radcy prawnego z 2019r. Przedmiotem weryfikacji powinna być nie tyle ta opinia ile określona sprawa w kontekście przepisów obowiązujących w 2024r. Nie można wykluczyć, że w okolicznościach faktycznych konkretnej sprawy weryfikacja opinii innego radcy prawnego może być uznana za ocenę jego pracy zawodowej, co mogłoby się wiązać z ryzykiem zarzutu naruszenia art. 16 ust. 1 i art. 22¹ ustawy o radcach prawnych. Ponadto, w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, weryfikacja opinii wydanej w 2019r. w znaczeniu jej oceny nie jest konieczna dla zadośćuczynienia celom pracodawcy, to jest ustalenia jaka jest ocena prawna określonego stanu faktycznego w 2024r.

Sporządzenie kolejnej opinii prawnej w sprawie na żądanie pracodawcy, także w przypadku tego samego stanu faktycznego i prawnego, *a priori* nie można uznać za

podjęcie działań przez jej autora mających na celu podważenie zaufania klienta wobec radcy prawnego, który poprzednio wydał opinię w sprawie w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 3) KERP, jak również za naruszenie zasad koleżeńskości w rozumieniu art. 13 i art. 50 KERP, o ile będzie on przestrzegał obowiązujących zasad postępowania w tym przypadku. Zauważyć należy, że pracodawca może nie tylko zwrócić się o pomoc prawną w tej samej sprawie na przestrzeni kilku lat, ale może także zwrócić się o pomoc prawną w tej samej sprawie i w tym samym czasie niezależnie do dwóch radców prawnych.

IV.

Stosownie do postanowień art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych radca prawny może odmówić udzielenia pomocy prawnej tylko z ważnych powodów. W ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych nie stanowi takiego powodu wydanie uprzednio w sprawie opinii przez innego radcę prawnego, w szczególności z przyczyn wskazanych w pkt I niniejszego pisma.

Należy jednak zwrócić uwagę na regulacje art. 15 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz art. 7, art. 10 (w tym art. 26 – 30, w szczególności art. 26 ust. 1), art. 13, art. 25 ust. 1, art. 30a ust. 1 i 2, art. 50 ust. 1 i 3 KERP, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji co do postępowania w sprawie w aspekcie konkretnego stanu faktycznego, a których naruszenie (jak również innych wskazanych wyżej przepisów) może narazić radcę prawnego na odpowiedzialność dyscyplinarną, a to na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych.

Jako zasadę uznać należy świadczenie pomocy prawnej na rzecz klienta, które należy do ustawowej istoty wykonywania zawodu. Odstępstwa od niej mają miejsce w szczególności w przypadku zagrożenia naruszeniem lub naruszenia niezależności radcy prawnego, czy wystąpienia konfliktu interesów. Należy przy tym co do zasady przyznać jej prymat wobec obowiązku lojalności i koleżeństwa radcy prawnego wobec członków samorządu w przypadku konfliktu obu dóbr. Zasady postępowania radcy prawnego wobec innego członka samorządu w przypadku oczekiwania świadczenia pomocy prawnej w sprawie uprzednio opiniowanej przez innego radcę prawnego regulują przepisy Działu VI Kodeksu Etyki Radcy Prawnego dotyczące stosunków pomiędzy radcami prawnymi, w szczególności wspomniany już art. 50 ust. 1 i 3 oraz art. 52 ust. 3 i 4 i art. 53 ust. 1.

Należy przy tym zaznaczyć, a to odnosząc się do szczegółowego pytania dotyczącego zakresu podmiotowego, że przepis art. 53 ust. 1 KERP ma zastosowanie do radcy prawnego zatrudnionego również na podstawie stosunku pracy, a to wobec braku wyłączenia stosowania tego przepisu wobec radców prawnych wykonujących zawód w tej formie, jak również z uwagi na używane w tym przepisie pojęcie klienta, zdefiniowane w art. 5 pkt 4) KERP, zgodnie z którym ilekroć w Kodeksie jest mowa o kliencie rozumie się przez to każdego, na rzecz którego radca prawny świadczy pomoc prawną, a zatem także pracodawcę. Również brak możliwości wyjaśnienia przez obecnych radców prawnych motywów, którymi kierował się nieobecny radca prawny sporządzając opinię prawną, może usprawiedliwiać sporządzenie

kolejnej opinii prawnej w tej samej sprawie i co do zasady nie będzie to stanowiło naruszenia zasad wykonywania zawodu i etyki zawodowej radcy prawnego przy uwzględnieniu zasad, o których mowa wyżej.

Opracowanie:
r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki

Przewodniczący
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. Ryszard Wilmanowicz